19. BÖLÜM

SERAMİK TASARIMI EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLERİN SEÇİMİNE ETKİ EDEN ETKENLER

Fatma Evren DAŞDAĞ

DOI: 10.14527/9786053188407.19

Giriş

Sanat eğitiminin nitelikli ve amacına uygun yapılabilmesi, bireyin sanat eğitimi gereksinimini karşılamasında son derece önemlidir. Bu amacı gerçekleştirmede çocukların gelişim basamaklarının bilinmesi yanında okul, program, öğretmen, öğretim yöntemleri, veli, araç-gereç ve eğitim ortamları da temel etkenlerdir. Bu temel etkenler, genel olarak, Türkiye'deki sanat eğitiminin sorunlarını da oluştururlar. Okul öncesi eğitim döneminden başlayıp üniversiteye kadar süren bu sorunlar, sanat eğitiminin amacına ulaşmasına ve nitelikli olarak yerine getirilmesine engel olmaktadır (Daşdağ, 2009).

Eğitim-öğretim sürecinde, öğretmenlerin "neyi, nasıl, ne ile nerede öğretelim?" gibi sorularla dolu oldukları söylenebilir. Buna paralel olarak bir öğretmenin ne öğreteceği kadar, nasıl öğreteceğini de planlaması ve uygulaması gerektiği ifade edilebilir. Eğer öğretmen bu kuralı uygulamıyorsa veya bilmiyorsa öğretim vasat, sıkıcı ve verimsiz olur (Clark ve Star,1968). Stokrocky (2005) eğitim-öğretim sürecinde, problem olanın; soru, beceri, kavram, kanıt veya öğrenilmesi gereken düşünce süreçlerini öneren modellerin eksikliği olduğunu belirtir. Stokrocky bu nedenden dolayı; öğretmenlerin, sanat sınıflarında kendilerine öğretilen yolla öğretme eğiliminde olduklarını açıklar. Sanat eğitimi araştırmacılarının (Clark ve Star, 1968; Stokrocky, 2005) belirttikleri gibi; öğretmenin öğretme biçimi ve neyi nasıl öğretecekleri önemli bir konudur. Çünkü öğrencilerin farklı öğrenim isteklerine, bireysel ilgilerine ve öğrenmeye hazıroluşluklarına cevap verebilmek, en çabuk ve en etkili bir şekilde öğrenebilmeleri için öğretim sürecinde çeşitli yöntemlerin geliştirilmesinin bir gereksinim olduğu kabul edilebilir (Saban, 2014).

Yöntem, Artut'un (2013) da belirttiği gibi; öğretmenin derse olan yaklaşımıdır. Amaca ulaşmak için tutulan düzenli bir yol veya sistemdir. Ülkemizde görsel sanatlar eğitiminde yöntem geleneksel ve çağdaş olarak ikiye ayrılabilir. Geleneksel yöntemler arasında anlatım, soru-cevap, gözlem gezisi, gösterip yaptırma, grup tartışması, bireysel öğretim yöntemi vb. sayılabilir. Çağdaş yöntemler arasında ise drama, yaratıcı drama ve çok alanlı sanat eğitimi yöntemi vb. sıralanabilir (Yolcu, 2009). Yöntem çeşitliliğine giderek verimli ve etkili bir öğretim sağlamak, küresel bir kural haline gelmiştir. Bu bağlamda yükseköğretimde sanat eğitimcisinin amacı da, tasarımın çağdaş, dinamik, özgün, yeni, ilginç özelliklerini ortaya çıkarabilecek, sorgulayıcı, işbirlikli, araştırıcı nitelikte öğretim yöntemleriyle eğitimi gerçekleştirmek olmalıdır. Yükseköğretimde seramik sanat ve tasarım eğitiminde de bütün bunların gerçekleşmesi için, Bölükoğlu'nun (2000) belirttiği gibi, sanat eğitimcisinin, kendini, yöntemlerini, ders ortamlarını sorgulamasında yarar vardır.

Bu çalışmanın amacı; seramik tasarım eğitimi konusunda bilimsel araştırmaların ve eğitsel denemelerin sonuçlarının ortaya konmasına katkı sağlamaktır. Çünkü seramik tasarım eğitiminin durumu araştırılmamış; ayrıca yeni yöntem aramaları yapılıp değerlendirilmemiştir. Bu nedenle seramik tasarım eğitimi veren öğretim elemanlarının uyguladıkları yöntemlerin bilinmesi önemlidir. Ayrıca, Türkiye'nin değişen ekonomik, endüstriyel, sanatsal koşulları karşısında alanını çok iyi bilen, kültür zenginliğimizle, estetik beğenilerimizi harmanlayarak; günümüz insanına eserler sunacak seramik tasarımcıları ve sanatçılarını yetiştirirken uygulanacak doğru seçilmiş yöntemler, verilen eğitimin verimliliğini, etkililiğini arttıracaktır. Bu bağlamda öğretim elemanlarının seramik tasarım eğitiminde kullandıkları yöntemlerin seçimine etki eden etkenleri bilmek de sanat eğitimi için önem arz etmektedir.

Yöntem

Bu araştırma, seramik tasarımı eğitiminde kullanılan yöntemlerin seçimine etki eden etkenleri saptamayı amaçlamaktadır. Araştırma genel tarama modelindedir. Veri toplama aracı olarak anket çalışması uygulanmıştır. Genel tarama araştırmalarında veri toplamak için genellikle anket ve görüşme teknikleri kullanılır. Bu araştırmada, Güzel Sanatlar Fakültelerinin Seramik Bölümlerinde çalışan öğretim üye ve elemanlarının yöntem seçimlerini etkileyen faktörler, bu bölümlerde çalışan üye ve elemanların görüşlerine bağlı olarak incelenmiştir.

Katılımcılar

Araştırma evreni, Yüksek Öğretim Kurumu'na bağlı, tüm Güzel Sanatlar Fakültelerinin seramik tasarımı eğitimi veren bölümlerinde, seramik tasarım eğitimiyle ilgili derslere giren 64 adet öğretim elemanıdır. Araştırmanın evreninde 16 adet Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü bulunmaktadır. Bunlar; Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Marmara, Hacettepe, Dokuz Eylül, Anadolu, On Sekiz Mart, Selçuk, Dumlupınar, Erciyes, Kocatepe, Sakarya, Çukurova, Mersin, Akdeniz, İnönü, Süleyman Demirel Üniversiteleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri Seramik Bölümleridir. Bu bağlamda Güzel Sanatlar Fakültelerinin seramik bölümlerinde seramik tasarım eğitimi veren öğretim elemanlarının tümü araştırma örneklemidir.

Veri Toplama Araçları

Seramik tasarımı eğitiminde kullanılan yöntemleri etkileyen faktörleri belirlemek için konuyla ilgili literatür taranarak sorular hazırlanmıştır. Bu bağlamda bir eğitim bilimci, bir dil bilimci ve iki öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Veri toplama aracı olarak, bu soruların yer aldığı beşli likert türü bir tutum ölçeği hazırlanmıştır. Ölçek 13 olumlu önermeden oluşturulmuştur. Önermeler "katılıyorum", "kısmen katılıyorum", "kararsızım", "kısmen katılmıyorum" ve "katılmıyorum" şeklinde derecelendirilmiştir. Veri toplama aracı çoğaltılarak, çalışma evrenine ulaştırılmıştır. Anketler seramik tasarım eğitimiyle ilgili derslere giren 64 öğretim elemanına iletilmiş, 41'i anketi cevaplamıştır (Tablo 1).

Katılımcılardan gelen anket sonuçları kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Toplanan verilerin analizinde bir istatistik uzmanından yardım alınmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemi kullanılıp, çıkan sonuçlar yüzdelik ifadeler biçiminde verilmiştir.

Bulgular

Bu araştırmada ele alınan problemin çözümü için toplanan verilerin istatistiksel çözümlemesi sonucunda elde edilen bulgular yüzdelik ifadeler biçiminde sunulmuştur. Araştırmanın anket sonuçlarına göre; seramik tasarım eğitimi derslerinde akademisyenlerin kullandıkları yöntemleri etkileyen etmenler şunlardır:

Tablo 1'e göre, en fazla yönelimin; "seramik tasarımı eğitiminde; yöntemimi konunun içeriğine göre belirlerim" seçeneği olduğu ortaya çıkmıştır. Yöntem ile konunun içeriği arasındaki ilişkiyi sorgulayan birinci soruya verilen yanıtlar, akademisyenlerin % 87.80'inin derslerde kullandıkları yöntemi, konunun içeriğine göre belirlediklerini göstermiştir.

İkinci soruya verilen yanıtlar, ankete katılanların % 75.60'ının sahip olunan araç ve gereçlere göre yöntem belirlediklerini göstermiştir. Oransal olarak oldukça yüksek olan bu yaklaşım, seramik tasarım eğitiminde kullanılan yöntemler ile sahip olunan araç ve gereçler arasında doğrusal bir ilişki olduğunu da ortaya koymaktadır.

Üçüncü sorunun yanıtları, ankete katılanların büyük çoğunluğunun (% 78.00), yöntem seçimlerini kullandıkları tekniklere göre belirlediklerini ortaya koymuştur. Bu da yöntem seçimi ile kullanılan teknikler arasında doğrudan bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Tablo 1'de "Yöntem seçimi ile konuların işlendiği eğitim dönemi" arasındaki ilişkiyi sorgulayan dördüncü soruda, katılımcıların % 46.40'ı, yöntem seçimi ile konuların işlendiği eğitim dönemi arasında bir ilişki olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların % 34.10'u da söz konusu iki parametre arasında ilişki olmadığını düşünmektedir. Bu sonuç akademisyenlerin çoğunun yöntem seçimi ile konuların işlendiği eğitim dönemi arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 1'de "Yöntem seçimi ile tekniklerin uygulandığı eğitim dönemi" arasındaki ilişkiyi sorgulayan beşinci soruda, katılımcıların % 51.20'si yöntem seçimi ile tekniklerin uygulandığı eğitim

dönemi arasında bir ilişki olduğunu, % 36.60'ı da olmadığını düşünmektedir. Bu sonuç akademisyenlerin çoğunun yöntem seçimi ile tekniklerin uygulandığı eğitim dönemi arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 1.
*Seramik Tasarım Eğitimi İle İlgili Derslerde Uygulan*an *Yöntemleri Etkileyen Etmenler.*

Seramik tasarımı eğitiminde;	**Katılıyorum**	**Kısmen Katılıyorum**	**Kararsızım**	**Kısmen Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**
Yöntemimi konunun içeriğine göre belirlerim.	70.70	17.10	-	-	-
Sahip olduğum araç ve gereçler yöntem seçimimi etkiler.	46.30	29.30	2.40	4.90	7.30
Yöntem seçimimi, kullandığım tekniklere göre belirlerim.	39.00	39.00	2.40	7.30	2.40
Konuların işlendiği eğitim dönemi yöntem seçimimi etkiler.	22.00	24.40	2.40	14.60	19.50
Tekniklerin uygulandığı eğitim dönemi yöntem seçimimi etkiler.	17.10	34.10	2.40	12.20	24.40
Yöntem seçimimi öğrenci sayısına göre belirlerim.	14.60	39.00	-	9.80	22.00
Yöntem seçimimi öğrenci yeteneğine göre belirlerim.	29.30	12.20	-	19.50	24.40
Sınıf ve atölye atmosferi öğretim yöntemimi etkiler.	39.00	22.00	2.40	-	22.00
Öğretim elemanlarının öğrencilerle iletişimi yöntem seçimini etkiler.	26.80	22.00	7.30	4.90	22.00
Zaman, yöntem seçimimi etkiler	53.70	29.30	2.40	-	2.40
Maliyet, yöntem seçimimi etkiler.	43.90	34.10	-	4.90	4.90
Yöntemimi, öğrencinin geliştirmek istediğim yönüne (sanatçı, tasarımcı, hem sanatçı hem tasarımcı vb.) göre belirlerim.	58.50	22.00	4.90	4.90	2.40
Yöntemimi, dönem içinde veya sonunda yapacağım değerlendirmeleri göz önünde tutarak belirlerim.	29.30	24.40	4.90	4.90	26.80

Yöntem seçimi ile öğrenci sayısı arasındaki ilişkiyi sorgulayan altıncı sorunun yanıtları, akademisyenlerin % 53.60'ının bu yaklaşımı "kısmen" ve "tamamen" benimsediklerini, % 31.80'inin "kısmen" ve "tamamen" bu yaklaşıma katılmadıklarını göstermiştir (Tablo 1). Oransal karşılaştırma yapıldığında ise, oransal üstünlüğün, akademisyenlerin bu iki parametre arasında ilişki kurdukları lehinde olduğu görülmektedir.

"Yöntem seçimi ile öğrenci yeteneği arasındaki ilişkiyi" irdeleyen yedinci sorunun yanıtları, akademisyenlerin % 41.50'sinin bu ifadeyi "tamamen" ve "kısmen" benimsediklerini, % 43.90'ının "kısmen" ve "tamamen" bu yaklaşıma katılmadıklarını göstermiştir (Tablo 1). Oransal karşılaştırma yapıldığında ise, oransal üstünlüğün, akademisyenlerin bu iki parametre arasında ilişki kurmadıkları şeklindedir.

Tablo 1'de yer alan "Sınıf ve atölye atmosferi ile öğretim yöntemi" arasındaki ilişkiyi inceleyen sekizinci sorunun yanıtları değerlendirildiğinde, oransal üstünlüğün, akademisyenlerin bu iki parametre arasında ilişki kurdukları lehinde olmuştur (% 61.00).

Tablo 1'de "Öğretim elemanlarının öğrencilerle iletişimi ile yöntem seçimi" arasında bir ilişki olup olmadığını sorgulayan dokuzuncu soru, akademisyenlerin bu iki parametre arasında ilişki kurdukları şeklinde olmuştur (% 48.80). "Zaman ile yöntem seçimi" arasındaki ilişkiyi inceleyen onuncu soru, akademisyenlerin söz konusu bu iki parametre arasında oldukça büyük oranda (% 83.00), doğrusal bir ilişki kurduklarını göstermiştir (Tablo 1). "Maliyet ile yöntem seçimi" arasındaki ilişkiyi inceleyen on birinci soru, bir önceki soruya benzer şekilde, akademisyenlerin söz konusu bu iki parametre arasında oldukça büyük oranda (% 78.00), doğrusal bir ilişki kurduklarını göstermiştir (Tablo 1).

"Yöntem ile akademisyenin öğrencide geliştirmek istediği yön" arasındaki ilişkiyi sorgulayan on ikinci soru, akademisyenlerin söz konusu bu iki parametre arasında oldukça büyük oranda (% 80.50), doğrusal bir ilişki kurduklarını ortaya koymuştur (Tablo 1). Tablo 1'de yer alan "Seramik tasarım eğitiminde tercih edilen yöntem ile akademisyenin dönem içi veya sonunda yapacağı değerlendirmeler" arasındaki ilişkiyi irdeleyen on üçüncü soru, akademisyenlerin çoğunun bu iki parametre arasında ilişki kurduklarını göstermiştir (% 53.70).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın sonucunda; en fazla yönelimin; "seramik tasarımı eğitiminde; yöntemimi konunun içeriğine göre belirlerim" seçeneği olduğu ortaya çıkmıştır. Konu, çalışmayı oluşturan parçalardan biridir. Çalışmanın somut öğesi olan ve öğrencileri güdüleme aracı olarak seçilen konu, öğrencinin kendisini, duygularını anlatmasına uygun bir biçim yaratmasına fırsat vermektedir. Ancak aynı konunun bütün öğrencileri uyardığı ya da bütün öğrencilere aynı durumu kavratacağı düşünülmemelidir (Özen, 2002). Bilen'in (2014) de bahsettiği gibi; her zaman birine bir şey öğretmek istenirse, öğretilmeye çalışılan, konunun kendisidir. Konu yani içerik olmadıkça, hiçbir öğretmen hiçbir şey öğretemiyor demektir. Bu konuda Karaağaçlı (2002) da aynı görüşü paylaşmaktadır. Çeşitli özel disiplin alanlarının öğretim yöntemlerinin de farklı olması gerektiğini belirtir. Aynı disiplin alanındaki bir ünitede yer alan konuların öğretiminde bile farklılıklar olabileceğini söyleyerek, bu durumun çeşitli öğretim yöntemi seçimiyle ilişkili olduğunu açıklar. Bora'nın (2000) yükseköğretime yönelik araştırmasının sonucunda da, akademisyenlerin öğretim yöntemlerini konunun içeriğine göre belirledikleri ortaya çıkmaktadır. Bu noktada konu seçimine dikkat edilirken, konunun içeriğine uygun yaklaşımın da seçilmesi gerektiğini belirten Özen (2002), Karaağaçlı'nın (2002) açıklamaları ve Bora'nın elde ettiği sonuç ile araştırmanın bu sorusuna verilen yanıtlar arasında tutarlılık gözlenmektedir.

Araştırma sonucunda zamanın, öğretim elemanlarının yöntem seçimini etkilediği görülmektedir. Öğretim yöntemi, programın uygulanması için belirlenen toplam ders saati içinde birim konuya düşen ders saati sayısından, öğretim süresinden etkilenmektedir. Ayrıca eğitim bilimciler modern yöntemlerin klasik yöntemlerden daha fazla zaman gerektirdiğini belirtmektedir (Küçükahmet, 2005). Tan ve Erdoğan (2001) ise zamanın az olduğu durumlarda sunuş yolu, zamanın çok olduğunda buluş yolu, araştırma- soruşturma yolu ve tam öğretme stratejileri uygulanabileceğini açıklamaktadırlar. Tan ve Erdoğan (2001) ile Küçükahmet'in (2005) görüşleri doğrultusunda, modern yöntemlerin klasik yöntemlerden daha fazla zaman gerektirdiği söylenebilir. Bu görüşlerle, araştırmada ulaşılan sonuç da tutarlılık göstermektedir.

Bu araştırmada elde edilen bir sonuç da; akademisyenin öğrencide geliştirmek istediği yönün akademisyenlerin yöntem seçimini etkilemesidir. Eğitim bilimcilerin ortak görüşleri, bir dersin hangi yöntemlerle işleneceğinin o dersin amaçlarına bağlı olduğudur. Küçükahmet (2005) bu konuyu şöyle açıklamaktadır." Örneğin öğrencinin becerilerinin gelişmesi amaçlanan bir derste "yaparak öğrenmeye" yönelik veya öğrencinin ifade ve düşünme gücünün gelişmesinin amaçlandığı bir derste "tartışmaya" yönelik yöntemlerin ağır basması gerekir". Sanat eğitimcisi Ayta (Akt: Ulueren, 2007: 102) akademisyenin öğrencide geliştirmek istediği yön konusunun, eğitimde çok önemli bir yeri olduğunu belirtmekte iken; Güner (2001) ve Terwiel (2001) lisans ve lisansüstü düzeydeki eğitim hedeflerini şöyle açıklamaktadırlar: Öğrenciye yaratıcı bir sanatçı, tasarımcı olmak için Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde bulunduğunu anımsatabilmek, kendisini bir imza arayışına yönlendirebilmek, düş gücünü irdelemek ve geliştirebilmek; özgür düşünen ve düşündüğünü ifade edebilen sanatçılar

yetiştirmek. Bu açıklamalar ve akademisyenin öğrencide geliştirmek istediği yön ile yöntem arasında doğrusal bir ilişkinin bulunduğuna dair verilen yanıtlar, tutarlılık göstermektedir.

Akademisyenlerin yöntem seçimini etkileyen diğer etmen ise, maliyettir. Küçükahmet'in (2005) belirttiği gibi öğretimde maliyet yarar durumu etkili olmaktadır. Örneğin geleneksel yaklaşımla yapılan harcama gerektirmeyecek, araç gereç olmadan uygulanan soru cevap ve anlatım yöntemleri diğer yöntemlere göre daha ekonomiktir. Halbuki canlı deneyimler kazandıracak bir gözlem gezisi ek para gerektirecektir. Bu bağlamda Karaağaçlı (2005) da seçilen yöntemin, araç ve gereçlerin getirdiği maliyet-yarar durumu ancak süreçlere sağladığı kazanımlar bir bütün olarak ele alındığında ortaya konulabileceğinden söz etmektedir.

Araştırmanın sonuçlarından biri ise kullanılan tekniklerin akademisyenlerin yöntem seçimini etkilemesidir. Ayta'nın belirttiğine göre, seramik eğitimi üst düzeyde teknik bilgi istemektedir (Akt: Ulueren, 2007a). Güngör Güner'in de söylediği gibi seramiğin üstesinden gelinmesi gereken teknik boyutudur. Çünkü bu boyut, seramik malzeme ile oluşturulan yapıtın plastik dilinin oluşturulmasında cok önemli bir rol oynayabilmektedir (Sönmez, 2007). Adalan'a (Akt: Ulueren, 2007b) göre ise, seramik eğitiminde öğrencilere sanattan önce tekniğin kavratılması gerekmektedir. Sonra özgün işler yapılmalıdır. Yüzde yetmiş, yetmiş beş tekniğin iyi olması gerektiğini belirten Adalan ve diğerleri ile, yöntem seçimlerini kullandıkları tekniğin önemine göre belirleyen akademisyenler arasında bir görüş birliği olduğu ileri sürülebilir.

Araştırma sonucunda sahip olunan araç ve gereçlerin, öğretim elemanlarının yöntem seçimini etkilediği görülmektedir. Türkiye'de Sanat Dergisi'nin 1998 yılında yaptığı "Çağdaş Türk Seramik Sanatı Ne Durumda?" adlı araştırmasında Güner (1998), Bakla (1998) ve Erdoğan (1998) seramik tasarım eğitimindeki yaklaşımlarla sahip olunan araç ve gereçler arasında önemli bir ilişki olduğunu açıklamaktadırlar. Bora'nın (2000) araştırmasında da, yükseköğretimde görevli öğretim elemanları sahip oldukları öğretim materyallerinin ve araç gereçlerin kendi performanslarını dolayısıyla, kullandıkları yöntemleri etkilediğini belirtmektedirler. Yukarıda verilen araştırmaların sonuçlarıyla, seramik tasarım eğitiminde kullanılan yöntemler ile sahip olunan araç ve gereçler arasında doğrusal bir ilişkinin varlığına dair verilen yanıtlar tutarlılık göstermektedir.

Bu araştırmada ortaya çıkan bir sonuç da; sınıf ve atölye atmosferinin öğretim elemanlarının yöntem seçimini etkilemesidir. Sınıf atmosferi, "sınıf yaşamı", "sınıf iklimi", "sınıf çevresi" gibi terimlerle de anılmaktadır (Açıkgöz, 2016). Her sınıfın kendine özgü çevresel özellikleri, atmosferi vardır. Bazı sınıflar hareketli, durgun, bazıları rahat, gergin, bazıları neşeli, neşesizdir. Öğrencilerin öğrenmeleri böyle çevreler içinde gerçekleşir. Açıkgöz (2016) olumlu sınıf çevresi yaratılmasının bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünleri üzerinde önemli etkileri olduğunu söylemektedir. Olumlu sınıf çevresini yaratmak büyük ölçüde öğretmene bağlıdır. Coşku, konu alanında uzmanlık, canlılık, öğrenciye değer verme, dostça davranma, esneklik vb. özellikleri taşıyan ve o doğrultuda davranan öğretmenlerin olumlu sınıf çevresinin yaratılmasında önemli katkıları olacaktır. Ancak sınıfta olumlu havanın yaratılmasında öğretmenin çabaları yanında öğrencilerin kişiliği, programla ilgili durumlar da etkili olabilir. Bu bağlamda olumlu ya da olumsuz sınıf atmosferinden etkilenen öğrenciler olduğu gibi, öğretmenler de olabileceği söylenebilir. Bu öğretmenlerin kullanacağı öğretim yöntemlerinin de sınıf atmosferinden etkileneceği düşünülebilir. Bora'nın (2000) araştırmasında da akademisyenler, öğretim yöntemlerini sınıf ve atölye koşullarına göre belirlediklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda sınıf ve atölye atmosferi ile öğretim yöntemi arasındaki ilişkiyi inceleyen sekizinci sorunun yanıtları ile Açıkgöz'ün ifadeleri ve Bora'nın araştırma sonuçları tutarlık göstermektedir.

Dönem içinde veya sonunda yapılan değerlendirmelerin göz önüne alınması da akademisyenlerin yöntem seçimini etkilemektedir. Kırışoğlu (2015) da "Sanat Kültür Yaratıcılık- Görsel Sanatlar ve Kültür Eğitimi-Öğretimi" adlı kitabında bu sonucu desteleyen açıklamalar yapmaktadır. Kırışoğlu sanatın özel yapısı, sanat derslerinin uygulama ağırlıklı olması, yaratıcılığın öznelliği gereği sanat eğitimi değerlendirmelerinde öğretmenin yaratıcı olmasını, öğrenmeyi bütüncül bir yaklaşımla değerlendirecek yeni araç ve yöntemler geliştirebilmesini önermektedir. Akademisyenler bu değerlendirmeleri yapabilmek için kullandıkları yöntemleri de düşünmek durumundadırlar.

Bu araştırmada elde edilen bir sonuç da; tekniklerin uygulandığı eğitim döneminin etmenlerden biri olduğudur. Bu sonuç akademisyenlerin çoğunun yöntem seçimi ile tekniklerin uygulandığı eğitim dönemi arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Tekniklerin uygulandığı eğitim dönemi de, öğrencinin bilgi düzeyini yansıttığından ötürü, öğretim elemanlarınca kullanılacak yöntemler de doğal olarak farklılık gösterecektir.

Ayrıca öğretim elemanlarının atölyedeki tavrı (öğrencilerle iletişimi) da yöntem seçimlerine etki eden etmenlerdendir. Yöntemler öğretmenle öğrenci arasındaki iletişimi sağlayan yollardır. Yani, öğretmenin öğrencilerini hedeflediği amaçlara ulaştırabilmesi için kullandığı yöntemler, öğrenciyle iletişim kurabilme yollarıdır (Yılmaz, 1993). İletişim de Güçlü' nün (2006) tanımladığı gibi, bireyler arası ilişkilerde karşılıklı gönderilen mesajların alınıp, verildiği, yorumlanıp, sonuç çıkarıldığı başı sonu olmayan bir süreçtir. Bu süreçte bilgilerin, duyguların, düşüncelerin sözlü, sözsüz aktarılması söz konusudur. Öğretmenin olumlu özellikleri ile ilgili en kapsamlı çalışmalarından birini gerçekleştiren ve işe vuruk tanımlar yapan Ryans'a (Smith ve Lusterman, 1979) göre "başarılı" öğretmenler öğrenciyi daha fazla övmekte, okumayı sevmekte, öğrenci ile ilgilenmekten zevk almakta ve çeşitli sosyal gruplara katmaktadır (Akt. Açıkgöz, 2016). Öğretmenlerin yargılayıcı, eleştirici değil; yardımcı, dostça ve esnek davrandıkları ortamlarda öğrencilerin doyum, başarı ve moral düzeyleri daha yüksek olacaktır. Açıkgöz'ün (2016) belirttiğine göre çeşitli araştırmaların sonuçları, öğrencilerin sınıf çevresi boyutlarından en çok "Öğretmen Desteği"ni istediklerini göstermektedir. Bu araştırmaların sonuçlarına göre, öğretmenlerin atölyedeki olumlu yaklaşımları, öğrencilerle iletişimi ile yöntem seçimi arasında bir ilişkinin olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Konuların işlendiği dönem de akademisyenlerin yöntem seçimini etkilemektedir. Bu sonuç akademisyenlerin çoğunun yöntem seçimi ile konuların işlendiği eğitim dönemi arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Konuların işlendiği eğitim dönemi, öğrencinin bilgi düzeyini yansıtmaktadır. Örneğin birinci sınıf öğrencisinin bilgi düzeyi ile, üçüncü sınıf öğrencisinin bilgi düzeyi aynı olmadığı için, öğretim elemanınca kullanılacak yöntemler de doğal olarak farklılık gösterecektir. Yükseköğretimde grafik tasarım eğitiminde uygulanan yöntemlere ilişkin bir araştırma yapan Yılmaz'ın (1993) elde ettiği sonuçlarda da, yöntem seçimi ile konuların işlendiği eğitim dönemi arasında bir ilişki olduğu ortaya konmaktadır.

Öğretimde yöntem seçiminde öğrenci sayısı da etkili olmaktadır. Örneğin Karaağaçlı (2005) eğitim bilimcilere göre modern öğretim yöntemlerinin uygulanabilmesi için bir sınıfta en fazla öğrenci sayısının 15 olması gerektiğinden söz etmektedir. Bu sayının üzerinin ise ayrı bir grup ya da gruplar şeklinde düzenlenmesinin önerildiğini belirtmektedir. Bu belirlemenin nedenleri arasında rol oynama, tartışma gibi çeşitli öğretim yöntemlerinin rahat ve etkili uygulanabileceği işaret edilmektedir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999; Küçükahmet, 2005). Yükseköğretimde grafik tasarım eğitiminde uygulanan yöntemlere ilişkin araştırma yapan Yılmaz'ın (1993) elde ettiği sonuçlarda, akademisyenler öğrenci sayısının yöntem seçimini etkilediğini belirtmektedirler. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, Yılmaz'ın bulgularıyla uyumludur. Buna karşın, yükseköğretimde plastik sanatlar eğitiminin sorunlarını inceleyen Bora'nın (2000) araştırmasında, "öğretim yöntemimi öğrenci sayısına göre belirlerim" seçeneğine akademisyenler genelde "fikrim yok" cevabını vermektedirler.

Araştırmanın bulgularına göre, öğrencinin dersi kavrama yeteneğinin, öğretim elemanlarının yöntem seçimlerini etkilemediği görülmektedir. Öğretim elemanlarının çoğunluğunun, öğrenci yeteneği ile öğretim yöntemleri arasında ilişki kurmamalarının nedeni, öğrencilerin Güzel Sanatlar Fakültelerini, yetenek sınavları ile kazanmaları olabilir. Ancak bu konuda, ilişki kuran akademisyenlerin azımsanmayacak yüzdeliğe sahip olduğu da söylenebilir. Bu bağlamda sanat eğitiminin büyük ölçüde öğrenci yeteneğine bağlı bulunduğunu ve eğitici açısından her öğrenci ile tek, tek ilgilenmenin gereğini açıklayan bazı sanat eğitimcilerinin (Diren, 1984) ve eğitim bilimcilerinin (Tan ve Erdoğan, 2001) de olduğu bilinmektedir. O halde araştırmanın bu sorusuna verilen yanıtlar, her iki görüşü de kapsamaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler sıralanabilir.

1)Seramik eğitiminde hem eğitimin hem de araştırma ve yaratıcı uygulama yollarının ilerletilmesi ve geliştirilmesi için; yurtdışında örnekleri olan ve aşağıda tanımları yer alan NCECA ve ACERS gibi; üniversiteler, akademisyenler arası diyalogu sağlayan birlikler kurulmalıdır.

a) NCECA (The National Council on Education for the Ceramic Arts): Seramik Sanat Eğitimi Ulusal Konseyi, seramik sanatçıları tarafından kurulan, Amerika'da eğitim veren tüm seramik bölümlerinin inovasyon çalışmaları yaptıkları bir birliktir. Bu birlik ilgileri, yetenekleri ve kariyerleri seramik sanatları üzerine odaklanmış kuruluşların ve bireylerin profesyonel bir birleşimidir (URL 1).

b) ACERS (The American Ceramic Society): Seramik Eğitimi Konseyi, seramik eğitimini canlandırmayı, geliştirmeyi ve ona değer kazandırmayı hedefleyen bir organizasyondur. Seramik Eğitimi Konseyi, seramik eğitimine, müfredata ve kurumsal ilişkilere uygun olan ulusal bir tartışma forumu yaratmaktadır. Amacı, seramik eğitimiyle ilgilenenler arasında bir etkileşim sağlamaktır. Bu konsey, seramik okullarına yardım olanakları sağlar ve seramik eğitimi ile ilgili enstitüleri destekler. Konsey, aynı zamanda, toplumu sanat eğitimi açısından yönlendirmeye çalışır (URL 2).

2) Seramik tasarım eğitiminde uygulanabilecek çağdaş öğretim yöntemlerine ilişkin hizmet içi seminer, konferans, çalıştay vb. aktiviteler düzenlenmelidir.

3) AB ile yapılan Erasmus, Sokrates gibi eğitim değişim programlarına akademisyenlerin katılımı desteklenmeli ve yurt dışı ile ilişkiler geliştirilmelidir. Bu bağlamda, üniversiteler ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında işbirliği geliştirilmelidir.

4) Konular her zaman öğrencilerin yaratıcılığına seslenecek şekilde seçilmelidir.

5) Yeterli donanım sağlanmalı, araç ve gereç eksiklikleri giderilmelidir.

6) Öğrenci sayısı atölye ve dersliklerin durumuna ve akademisyen sayısına göre belirlenmelidir.

7) Sınıf ve atölyelerin fiziki şartları düzeltilmeli, sanatsal bir atmosfer yaratılmalıdır.

Kaynakça

Açıkgöz, K. Ü. (2016). *Etkili öğrenme ve öğretme.* Ankara: Biliş Yayıncılık.

Artut, K. (2013). *Sanat eğitim kuramları ve yöntemleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Bakla, E. (1998). Çağdaş Türk seramik sanatı ne durumda? *Türkiye'de Sanat, Plastik Sanatlar Dergisi,* 33, 51.

Bilen, M. (2014). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Yargı Yayıncılık.

Bora, M. (2000). *Eğitim fakültelerinde uygulanan plastik sanatlar eğitimi programlarının sorunlarını belirleme ve bir program önerisi.* Yayınlanmamış doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye.

Bölükoğlu, H. İ. (2000). Grafik tasarım atölye eğitiminde grup eleştirisi ve bir değerlendirme uygulaması. *Gazi Sanat Dergisi, 3* **(**3), 25-39.

Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1999). *Genel öğretim metotları*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Daşdağ, F.E. (2009). *Güzel sanatlar fakültelerinde seramik tasarımı ile ilgili derslerde uygulanan yöntemlerin incelenmesi.* Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Türkiye.

Güçlü, N. (2006). *İletişim, sınıf yönetimi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Güner, G. (1998). Çağdaş Türk seramik sanatı ne durumda? *Türkiye'de Sanat, Plastik Sanatlar Dergisi***,** 33, 53-55.

Güner, G. (2001). Çılgın kulplar. *Seramik, Sanat, Bilim ve Teknoloji Dergisi*, *13*, 52-53.

Karaağaçlı, M. (2002). *Mesleki eğitim ve teknoloji eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Karaağaçlı, M. (2005). *Öğretimde yöntemler ve yaklaşımlar*. Ankara: Pelikan Yayıncılık.

Kırışoğlu, O. T. (2015). *Sanat kültür yaratıcılık- görsel sanatlar ve kültür eğitimi-öğretimi.* Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Küçükahmet, L. (2005). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Özen, A. T. (2002). *Anadolu üniversitesi güzel sanatlar fakültesinde seramik temel sanat eğitimi II.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayını.

Saban, A. (2014). *Öğrenme ve öğretme süreci, yeni teori ve yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Stokrocky, M. (2005). Reconsedering everyday assesment in the art classroom: ceramics and science. *Art Education Policy Review, 107* (1), 15-21.

Tan, Ş. ve Alaattin, E. (2001). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Terwiel, C. D. (2001). Seramiğin Beytepe'deki öyküsü. *Seramik, Sanat, Bilim ve Teknoloji Dergisi***,** *13*, 48-49.

Uludağ, K. (1997). Seramik sanatının kimlik sorunu. *Anadolu Sanat***,** 6, 142-153.

Ulueren, Ş. D. (2007 a). Meslek yaşamını seramik eğitimine adayan Tülin Ayta. *Seramik Türkiye, Seramik Federasyonu Dergisi***,** *19*, 98-105.

Ulueren, Ş. D. (2007 b). Seramiğin çerçeveyle buluşması ve İlgi Adalan. *Seramik Türkiye, Seramik Federasyonu Dergisi, 22*, 94-99.

URL 1. *The National Council on Education for the Ceramic Arts NCECA.* 7 Ağustos 2017 tarihinde http://www.nceca.net/aboutus/index.html adresinden erişilmiştir.

URL 2. *The American Ceramic Society. ACERS.* 7 Ağustos 2017 tarihinde http://www.ceramics.org adresinden erişilmiştir.

Yılmaz, E. (1993). *Sanatçı ve sanat eğitimcisi yetiştiren yükseköğretim kurumlarında grafik tasarımı eğitiminde uygulanan yöntemler.* Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi. Türkiye.

Yolcu, E. (2009). *Sanat eğitim kuramları ve yöntemleri.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.